

Lihtsamad meetodid tõuparanduseks

Kokkuvõtte loengust Jänedal koolitajate koolituse mesindusõppusel 20.02.2010.a.

Lektor Aimar Lauge, lektorileping PR-6-1.3-4

Mesindusloeng toimus Eesti mesindusprogrammi raames, mida toetab Euroopa Liit

Kõige lihtsam meetod oma mesila tõuparanduseks on tuua naabermesilast sisse kas uus hea ema, pere või sülem. Sellega toome sisse nõ. uut verd oma mesilasse. See meetod pole kahjuks kuigi efektiivne ja ka kvaliteet on küsitav. Igal juhul parem kui mitte midagi.

Parem moodus on tuua tõumesilast sisse noored paarumata emad ja nendega oma mesila pered ümber emastada. Emad paaruvad kohalike leskedega ja seega tekib ka heteroosi efekt, mis võib tõsta mee saagikust kuni 30% ti. Järgmisel aastal tuleb tuua uued paarumata emad, nüüd juba teisest liinist ja lasta need omakorda peredesse. Uued emad paaruvad eelmiste emade poolt toodetud leskedega ja nüüd on kogu mesila ümbertõustatud. See meetod on kvaliteetne, aga aeganõudev ja ka kallis.

Üks võimalus on osta tõumesilast omale paarunud emad, mis on küll kiirem kui eelmine meetod, aga ka kolm korda kallim. Kui mesinik oskab juba ise vageldada, siis on kasulik osta tõumesilast üks korralik ema ja ise sellest vageldada. See meetod on Eestis üsna levinud suurmesinike hulgas. Ostetakse sisse emasid välismaalt ja siis neid kohapeal paljundatakse. Meetod on üpris efektiivne, kuid tal on see viga, et need emad ei ole sageli harjunud Eesti kliimaga ja talvekaod on tihti suured või on haiguste suhtes vastuvõtlikud.

Veel üks meetod, mida võib lugeda üheks parimaks, on minna tõumesilasse ja osta sealt mesiniku käest tema kõige parema ema munaraam ja sellest vageldada. Sealt on võimalik saada üle mitmesaja uue ema, mis täidab ka suurima mesila ühe aasta vajaduse. See ema on juba järgi proovitud ja tema järglased on kvaliteetsed.

Võib ka tuua tõumesilast haudmeraami lahtise haudmega ja panna see ema vajavasse peresse ja loota, et mesilased kasvatavad ise ema üles. Üldiselt peaks oma mesilasse uut verd tooma iga viie aasta tagant. Kuidas aga oma mesila siseselt kasutada tõumeetodeid? Igaüks, kes on mesilasemadega tegelenud, teab et kuigi emad võivad olla pärit ühest ja samast tõuemast ja perest, on nende iseloom ja meekorje omadused erinevad.

Tavaliselt on mesilas olukord selline, et kui emadest on puudus käes, siis võetakse ema või siis õigemini emakupp sellisest perest, kus neid on. Need on aga sellised pered, mille iseloomu omadusi (sülemlemiskirg) tahame just oma mesilas vähendada. Sellepärast tuleb ka oma mesilas planeerida emade kasvatust ette, olgu mis tahes meetodiga, et ei tekiks sunnitud käike. Tuleb välja valida endale kõige rohkem meeldiv pere ja sealt siis vageldada, kui osatakse, või mingil muul moel sundida pere emasid kasvatama (kitsendada pere pesaruumi). Kaasaegses mesinduses on vageldamisoskus üks elementaaroskusi ja seda tuleb igal mesinikul osata. Ka vahendid selleks ei ole liiga kallid.

Aimar Lauge